

พระธรรมเทศนาเรื่อง

“พระพุทธศาสนามากับสันติภาพของโลก”

และบทความเรื่อง

“พระพุทธเจ้าทรงรู้จักโลก”

“ศาสนาในธรรมชาติ”

ของ

พระศรีวิสุทธิญาณ (สุชีโว ภิกขุ)

วัดก้นมาตุยาราม

วัดป่าสักทอง อำเภอเมือง

294.304

W394พง

สงว. กรวยวเชียร

มรดา

ณ วัดกลาง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔

#1614

พระธรรมเทศนาเรื่อง

“พระพุทธศาสนากับสันติภาพของโลก”

และบทความเรื่อง

“พระพุทธเจ้าทรงรู้จักโลก”

“ศาสนาในธรรมชาติ”

ของ

พระศรีวิสุทธิญาณ (สุชีโว ภิกขุ)

วัดกันมาตุยาราม

เจ้าภาพพิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นางงว กรวยวไชยร

มารดา

ณ วัดกลาง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕

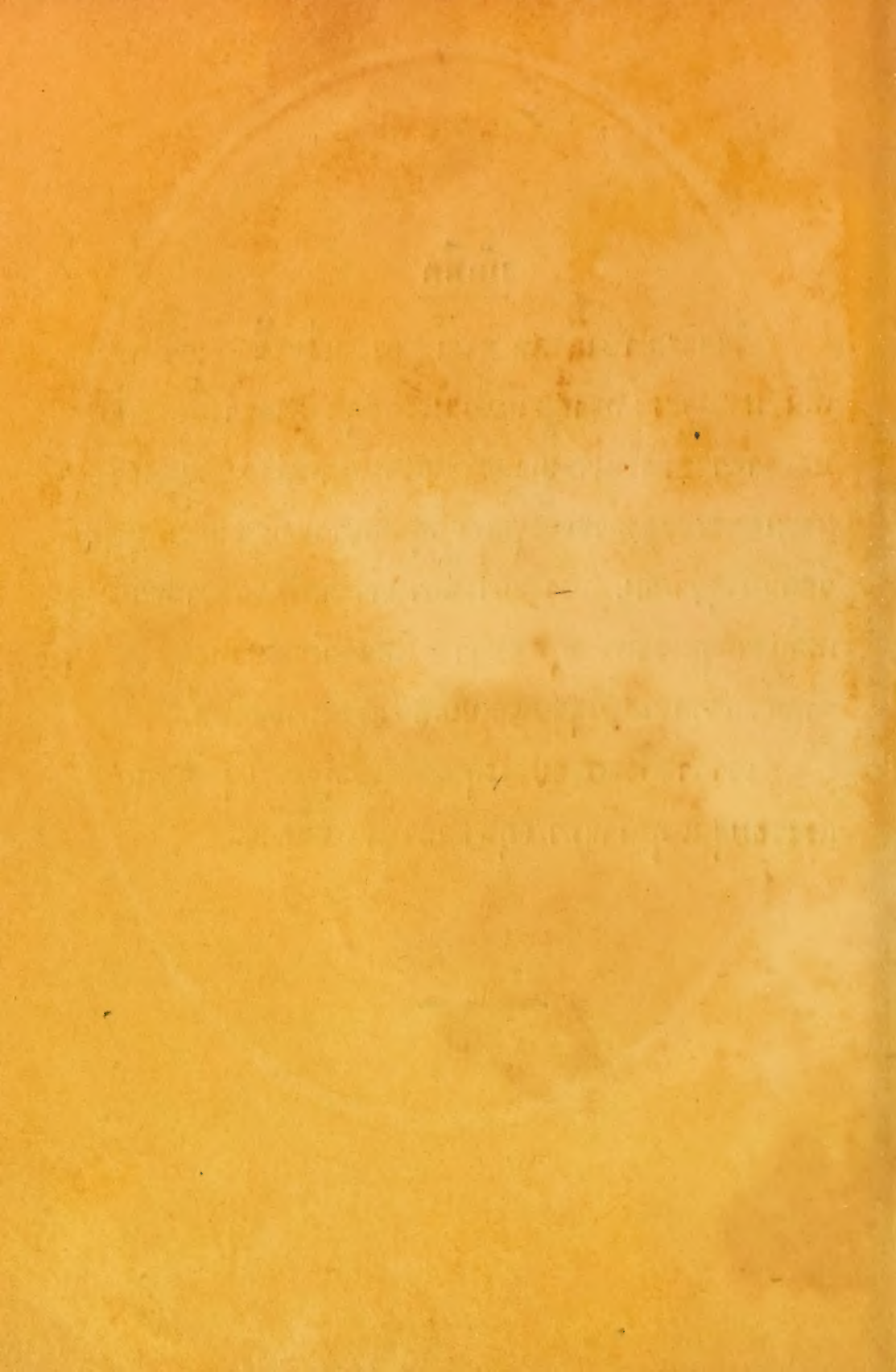

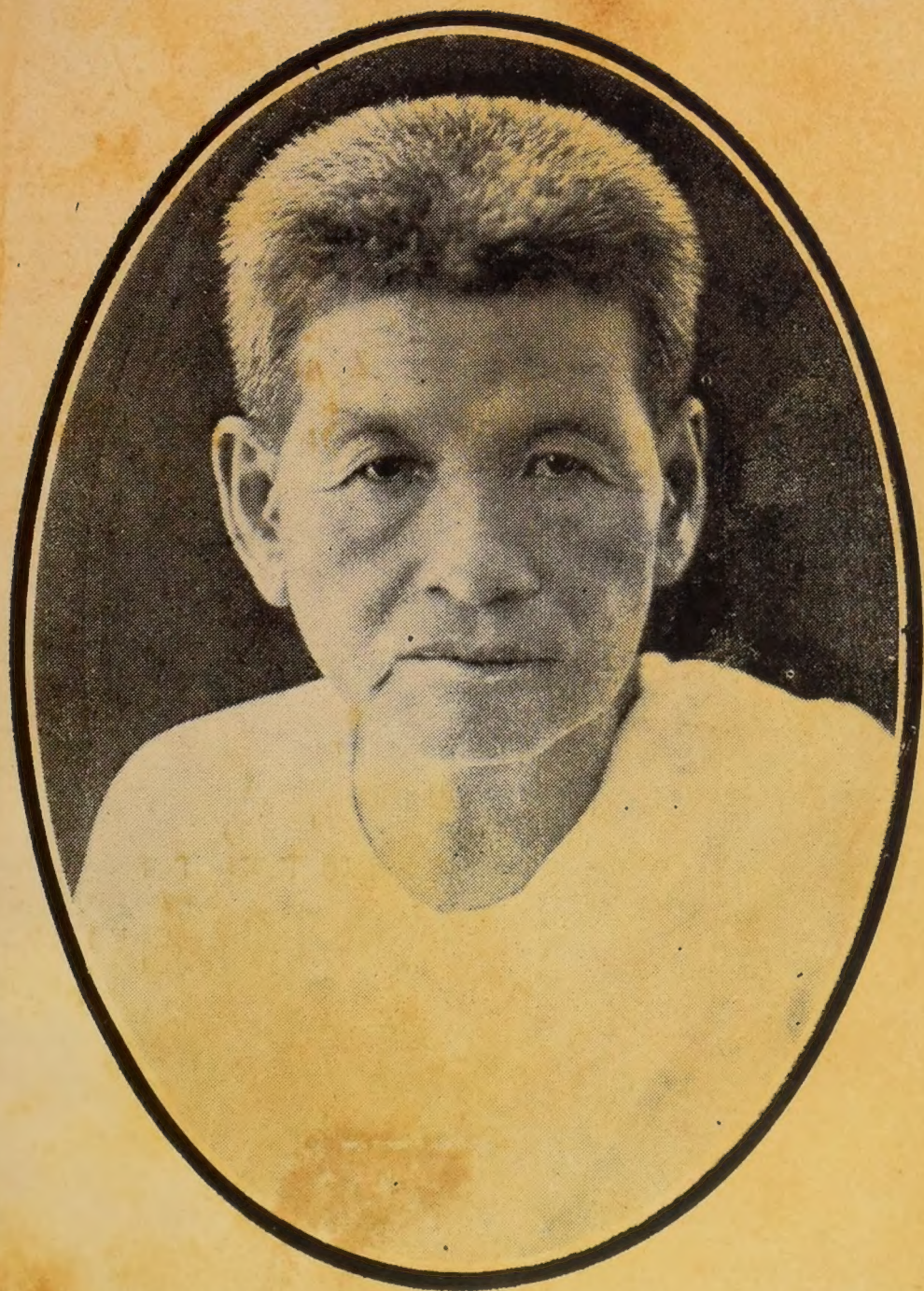
เลขหมู่ 204.304
: 394.97
เลขทะเบียน 006530

บันทึก

ในการมาบันทึก นางจว กรวยชัยวัน เจ้าภาพ
เห็นสมควรพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา เพื่อ แจก
บรรดาท่านที่มาในงานนี้ และตกลงจะพิมพ์พระธรรมเทศนา
และบทความของท่านเจ้าคุณศรีวิสุทธิญาณ (ด้ขั้ว ภิภขุ)
วัดกนมาตุยาราม. ซึ่งในการนี้ทางเจ้าภาพได้ขอความช่วยเหลือ
เหลือจากคุณจินดา สักกวิมวาทา ให้ช่วยติดต่อขออนุญาต
จากท่านเจ้าคุณศรีวิสุทธิญาณเพื่อนำเรื่องมาลงพิมพ์.

เจ้าภาพจึงขอขอบพระคุณท่านเจ้าคุณศรีวิสุทธิญาณ
และขอบคุณ คุณจินดา สักกวิมวาทา ณ ทนดวย.

นางจิว กริชวิเชียร

ชาตะ — พ.ศ. ๒๔๐๕

มรณะ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๓

ประวัติของแม่
(นางงิ้ว กรวยวิเชียร)

แม่ เป็นธิดาของนายชุ่มเจ็ย นางเกตุ เต่าหะจินดา. เกิดวันอาทิตย์ เดือน ๔ ปีชวด (พ.ศ. ๒๔๐๘). ที่บ้านตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. เมื่อบรรลุนิติภาวะแห่งการครองเรือน แม่ได้เข้าคู่พิชิตสมรสกับพ่อ (นายถวย กรวยวิเชียร) เกิดธิดาและบุตรรวม ๑๐ คน ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว ๕ คน. คงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ๕ คน คือ:—

- (๑). นางสาวกมด กรวยวิเชียร
- (๒). นางสาวกิมไต้ กรวยวิเชียร
- (๓). นายกิจ กรวยวิเชียร
- (๔). นางห่ม จิวฉน
- (๕). นางทองสุข บุศยานนท์

ในสมัยที่แม่ยังมีชีวิตอยู่นั้น แม่ได้บำเพ็ญคนเป็นแม่ที่ดีของลูก ทนอดมอดยดอย่างดีที่สุดที่แม่สามารถจะให้

ได้. เป็นมิตรที่ดีของมิตรและชาวบ้านใกล้เคียงและมี
ใจโอบอ้อมอารี. จึงเป็นที่เคารพนับถือในบรรดาญาติมิตร
และผู้รู้จักคนเคยทงปวง. ในฐานะของพุทธศาสนิกชน
แม่เป็นผู้ที่หมั่นศึกษาและปฏิบัติในพระธรรมคำสั่งสอนของ
พระพุทธองค์ตลอดมา. ทั้งประกอบกรณียกิจในทาง
ที่สุจริต.

แม่ไม่อาจจะหนีพ้นจากกฎกรรมตาไปได้ จึงได้ล้ม
ป่วยลงด้วยโรคชราในวัยแปดสิบเศษ. ถูก ๆ ได้พยายาม
และหาแพทย์มาเยียวรักษา แต่ก็สู้ความดามารก. แม่
จึงได้จากถูกไปด้วยความสงบท่ามกลางความเศร้าสลดของ
บรรดาญาติ หาดาน ญาติ มิตร และผู้คนเคยทงปวง เมื่อเวลา
๑๙.๓๐ น. วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓. สิริรวมอายุของ
แม่ ๘๔ ปี.

ขอสดผลบุญ ทั้งหมด ที่แม่ได้บำเพ็ญไว้แล้วในโลก
มนุษย์ ได้เป็นดังต้นของน้ำบุญญาของแม่สู่สวรรค์ เทอญ.
ธิดาและบุตร

พระธรรมเทศนา

เรื่อง

“พระพุทธานุภาพอันยิ่งใหญ่ของโลก”

ขอนอบน้อมแด่สมเด็จพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น.

“ผู้ใดกล่าววาทะสัญญาแลประเสริฐที่สุดจงดวงจันทร์ ส่องแสงสว่างยิ่งกว่าดาวทั้งหลาย ศีล ศรัทธา ตลอดจนธรรมะของคนดี ย่อมมีมาตามหลังผู้ปฏิบัติ”.

(พระพุทธานุภาพ)

พระพุทธานุภาพ เมื่อกล่าวโดยทั่วไปเป็นคำสอนแห่งปัญญาหรือ ความฉลาด เพราะ จุดมุ่งหมาย ของ พระพุทธานุภาพคือการตรัสรู้, ความมุ่งร้ายของมิจฉาทิฏฐิ ความ

วนวายของโลก เกิดมาจากวิชา คือความโง่เขลาเบา
 ปัญญาของมนุษย์, จากวิชชานักเกิดตณหา คือความ
 ทะยานอยากและอกศัมมตง คือความโลภ ความโกรธ
 และความหลง. สัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสั่ง
 สอนเราทั้งหลายให้ดับความทุกข์ทั้งปวง ด้วยการพยายาม
 กำจัดความไม่จริงและความทะยานอยาก เพราะว่าเมื่อ
 กำจัดความไม่จริงและความทะยานอยากได้ อกศัมมตง
 ทั้งปวงก็จะตั้งอยู่ไม่ได้ จะพลอยถูกกำจัดทำลายลงเช่นเดียว
 กัน.

ประชากรส่วนใหญ่ของโลกทุกวันนี้ อาจรู้สึกภูมิใจ
 ในดีทริบและเสรีภาพของตนในการพูด การเขียน ความ
 คิดและอื่น ๆ แต่นักคนดอกท้อจะรู้ว่าตนยังคงเป็นทาสของ
 กิเลสต่าง ๆ ของตนเอง เป็นกิเลสที่ทำความลำบากเดือด
 ร้อนให้ทั้งทางกายและทางจิต. คนเหล่านั้นเป็นอิสระ
 อย่างแท้จริงจากการเป็นทาสของเงินและสิ่งเย้ายวนอื่น ๆ
 แลหรือ? สงครามโลกนี้มีใช้อื่นใดนอกจากเป็นผล

แห่งความโง่เขลาเบาปัญญาของมนุษย์. ความโง่เขลาเบา-
 ปัญญา^๕นั้น ขยายตัว^๕ขึ้นเป็น^๕กิตติ^๕ต่าง ๆ เช่นความทะยาน
 ออยาก ความโกรธ และในที่สุดก็นำความเคียดแค้นและ
 ความพิณาศัยย่อยยับมาสู่โลก.

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงชี้ให้เห็นว่า การ
 ที่จะปลดปล่อยมนุษยชาติให้พ้นจากความทุกข์นั้น เป็นการ
 จำเป็นที่จะต้องให้พวกเขา^๕รู้ความจริงว่า ในทางกายเขา
 อาจเป็นอิสระจริงๆ แต่ตรามืดที่เขา^๕ยังถูกผูกมัดด้วยความ
 ยึดถือ ความถือตัว ความอาฆาตพยาบาท และความ
 ทะยานอยากต่าง ๆ แล้ว ตรามืดเหล่านี้^๕เขา^๕ยังถือว่าเป็นทาสใน
 ทางจิตจิตใจ และอาจถูกกิตติ^๕ของตนเองบังคับให้ประกอบ
 อาชญากรรมได้ทุกชนิด หรือแม้ให้ฆ่าตัวตายก็ได้ แล้ว
 แต่กรรม.

ทำอย่างไรพวกเขาจึงจะช่วยตัวเองให้เป็นอิสระจาก
 ความเป็นทาสภายในได้ เป็นปัญหาที่บุคคลผู้รักได้ภาพ
 และสันติภาพ และโดยเฉพะบุคคลผู้รับผิดชอบต่อความ

ปลดปล่อยของโลกจะต้องแก้ไข.

ในประชุมเพื่อสันติภาพหรือสวัสดิภาพของโลกใดๆก็ตาม ถ้าผู้มีส่วนในการประชมนั้น ก่อนอื่นไม่พยายามทำตัวเองให้มีความสงบ และไม่พยายาม ในทางใดทางหนึ่งที่จะเบนเหตความทะยานอยาก และความเห็นแก่ตัวของพวกเขาเองให้ลดน้อยลงบ้างแล้ว ผลที่มุ่งหวังก็จะเป็นอันไม่สมบูรณ์ และจุดประสงค์ก็จะเป็นอันพลาดไป.

พุทธศาสน์อธิบายตบหนึ่งกล่าวไว้ว่า “โลกพร่องขาดแคลน ไม่รู้จักอิ่ม เป็น กาสของ ความ ทะยานอยาก.” ความสับสนอลหม่านของโลกทุกวันนี้เป็นผลของการค้นหาสิ่งๆเดียวเท่านั้น และเพื่อสิ่งๆเดียวนอกเหนือมัน ดัทธิเศรษฐกิจมากมายจึงได้ถูกเสนอให้แก่โลก สิ่งๆเดียวที่กล่าวนั้น คือ การเติมความ ต้องการของมนุษย์ทั้งหลายให้เต็มหรือให้เป็นทพอุปบรรณา โดยไม่เลือกว่าความ ต้องการเหล่านั้นจะจำเป็นหรือไม่จำเป็น จะเป็นความต้องการที่ถูกต้องหรือโง่. กล่าวตามปรกติวิสัย

ความต้องการทั้งหลายเป็นของไม่มีขอบเขตแต่ไม่อาจจะ
 ทำให้เต็มได้. ภายหลังที่ได้บรรลุปราภรณ์แล้ว ความ
 ต้องการก็เปลี่ยนไปหาสิ่งนอก. เมื่อความต้องการแรง
 กว้างขึ้น มนกกกลายเป็นความทะยานอยาก และถ้าถูก
 อุปสรรคใด ๆ ก็คิดวางแผน ก่อให้เกิดความระทมทรมานแก่ผู้
 ความต้องการนั้นเป็นอันมาก. ย่างกับเศรษฐีเหมือน ๆ
 กันในการวิ่งตามหัดความทะยานอยากของตน. ยิ่งมี
 มากก็ยิ่งอยากจะได้สิ่งทั้งหลายมากขึ้น. แม้ความจริงข้อ
 นี้จะไม่ใช่วิธีของดกดิบอะไร และดูเหมือนจะเป็นที่ถูกต้อง
 ในคนทุกเหล่าผู้สำนึก. ถึงกระนั้น แทนที่จะทำลาย
 ความทะยานอยาก เขากลับนำความทะยานอยากนั้นมาจัด
 เฝ้าตัวเอง และในขณะเดียวกันก็กระโค้นขอความช่วยเหลือ
 ด้วยเสียงอันดัง.

บุคคลบางคนกล่าวว่า “ความต้องการทางวัตถุ
 ของมนุษย์ชาติอาจทำให้เต็มบรรลุปราภรณ์ได้โดยวิธีจัดการทาง
 เศรษฐกิจ คือ ตั้งผลิตสินค้าขึ้น แบ่งสรรปันส่วนแก่

เจกชน, จัดเรื่องการบริโภคน (คือจัดให้ในหัตถ์กมลิตกรรม-
ปรีวัตรกรรม และบริโภคนกรรม).” กล่าวอีกนัยหนึ่ง เขา
คิดกันว่า ความเจริญทางวัตถุ จะนำสันติภาพและเด็ดย
ภาพมาสู่โลกได้.

นั่นอาจจะเป็นเช่นนั้นกล่าว แต่จากจุดทรรศนะทางพระ
พุทธศาสนาเราอาจถึงความเห็นด้วยกับทฤษฎีนี้แต่เพียงส่วน
หนึ่ง. เป็นความจริงที่ว่าทพภิกษุหรือภิกษุและค
ครองชีพซึ่ง ควรจะได้รับการแก้ไขให้ทันทั่วทั้ง มน
ทจริตในรูปต่าง ๆ ก็จะต้อง. ดังนั้นสมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า จึงทรงตั้งข้อสงสัยว่าผู้เป็นภิกษุให้ประกอบ
ด้วย:

๑. พยายามแสวงหาทรัพย์ (อูฐฐานสัมปทา)
 ๒. รู้วิธีการหาทรัพย์ที่หาไม่ได้ (อารักขสัมปทา)
 ๓. คบเพื่อนที่ดองาม (กัลยาณเมตตตา) และ
 ๔. รู้จักครองชีพโดยเหมาะสม (สมชิวตา).
- สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตั้งข้อสงสัยพราหมณ์

คนหนึ่งชื่อ กุญฑนตะ ซึ่งเป็นผู้ปกครองเมืองหนึ่ง ให้จัด
 มาตราฐานการครองชีพให้ดีขึ้น, ให้แก้ไขเรื่องคนไม่มี
 งานทำ, ให้สนับสนุนข้าราชการที่ซื่อสัตย์ สามารถและ
 คด่องแคล่วในการงาน ด้วยการเพิ่มเงินเดือน, ให้ช่วยพ่อค้า
 ด้วยการให้ทุนและให้ช่วยชาวนาด้วยการแจกพืชและ เครื่อง
 มอกดีกรรมอื่น ๆ. เมื่อทุกคนมีงานทำและหาเลี้ยงชีพได้
 โดยสะดวก ความดีขึ้นของสังคมก็เบ่งบาน หวังได้. น
 แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนายอมรับส่วนหนึ่งถึงความสำคัญ
 แห่ง ความเจริญทางวัตถุในเรื่องแห่งความปลอดภัยของ
 โลก.

แต่वलุมไซ่ เพียงดังเดียว ที่มีส่วนสำคัญในชีวิต
 เพราะเรามักได้ยินเรื่องเศรษฐีฆ่าตัวตาย ทั้งที่เศรษฐีเหล่านี้
 นนรารวยมาก แต่ละครองชีพอยู่อย่างหรูหราฟุ่มเฟือย.
 ประวัติศาสตร์ก็บอกเราด้วยเหมือนกันว่า พระมหากษัตริย์
 นกรบบางพระองค์ ผู้ไม่ฉันด้วยแฉ่นแฉ่วนและทรัพย์สินมบัติ
 ของตนเอง จึงสนองความทะยานอยาก ด้วยการรุกราน

ดินแดนอื่นและก่อตั้งความขึ้น, ในที่สุดก็ตั้งชีวิตในสงคราม
 นกก่อนที่ความกระหายต่อความยิ่งใหญ่ เกียรติยศ ดินแดน
 และทรัพย์สินจะทนเค็มตามความประสงค์. เราไม่อาจ
 จะทำให้ไฟไหม้ได้โดยพื้นหรือเชือกเพลิงอัน ๆ หนึ่งใด ความ
 ทะยานอยากในอารมณ์ที่ปรารถนา! เราก็ก็น่าจะทำให้เค็ม
 ได้เช่นนั้น. ขาดสิ่งใดซึ่งคือความพอใจด้วยของของตนเสีย
 แล้วเราก็กขาดความดีช การปลุกฝังให้เกิดความพอใจด้วย
 ของของตน จึงขอความเป็นนายเหนือความทะยานอยาก. การ
 ดักขะโมย การปล้นสะดมและอกุศลกรรมประเภทเดียวกัน
 อื่น ๆ ก่อกำเนิดขึ้นเนื่องจากขาด สิ่งใดซึ่งคือความพอใจด้วยของ
 ของตนนั่นเอง. แต่ไม่ควรตั้งเกิดไว้ในตนด้วยว่า การ
 บันเทา ความ ทะยาน อยากนั้น หาได้หมายความว่า จะจัด
 ขวางความก้าวหน้าของเราไม่ เพียงแต่เราจะคุมความก้าว
 หน้านั้นให้เป็นไปในทางที่ถูกเท่านั้น. ด้วยสัมมาอาชวะ (การ
 เที่ยงตรงชอบ) และสัมมาวายามะ (ความพยายามชอบ)
 ความก้าวหน้าของเรา จะได้รับการส่งเสริมในทางที่ถูกและ

ไม่ทำอันตรายให้แก่ใคร ๆ ด้วย

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญใน เรื่อง
การจัดการ กับธรรม ชาติภายใน ของมนุษย์ เพราะธรรม
ชาติภายในนั้น เป็น แหล่งกำเนิด สำคัญ ทั้งแห่ง ความสุขและ
ความทุกข์ทั้งสองอย่าง.

พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า “ ธรรมทั้งหลายมีใจเป็น
หัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ, บุคคลมีใจ
อันโทษประทุษร้ายแล้ว (คือมีใจชั่ว) พุคกตาม ทำ
กตาม, ทกขยอมตติตามผู้นั้น เหมือนล้อตามรอย
เท้าสัตว์ผู้ลากเกวียนไปฉะนั้น. บุคคลมีใจผ่องใส
แล้ว พุคกตาม ทำกตาม, ความสุขยอมตติตามผู้
นั้นไป เหมือนเงาไม่คลาดจากเขาฉะนั้น.

“ผู้ฉลาดย่อมรักษากิจของตนอัน กวัดแก่ง
แสวงหาอารมณ์ที่น่าใคร่อยู่เนื่องนิตย์. จิตตทรม
ครองดีแล้ว นำความสุขมาให้.”

“คนที่เกลียดกัน จะพึงทำอะไรให้แก่กันที่ตน

เกลียด หรือคนจองเวรทำอะไรให้แก่คนที่ตนจองเวร
ก็ตาม. จิตต์ที่ตั้งไว้ผิดแล้ว จะนำความทุกข์ให้มาก
กว่านั้น.”

“มิใช่บิดาหรือมารดาหรือญาติอื่นใด ที่อาจทำ
คนให้ประเสริฐขึ้นได้” ยิ่งกว่าจิตต์ใจที่ตั้งไว้ชอบ
แล้ว.”

มีเรื่องเล่าว่า ในสมัยหนึ่งเป็นฤดูหนาว เมื่อสมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับแรมราตรีในป่าแห่งหนึ่งบนถม
เหนือทถาดใบไม้ บนพन्दนแห่งแต่กระแหง ตากดมหนาว
อันพัดมาอย่างเสียดแทง. มาณพ ฌมมกคนหนึ่งเข้าไปเฝ้า
ทูลถามว่า พระองค์บนถมเป็นสุขในทณหรือ? พระองค์
ตรัสตอบว่า “ดูก่อนมาณพ! เป็นอย่างนั้น, เรานอน
เป็นสุข บนถาคณที่นอนเป็นสุขในโลก เราเป็น
คนหนึ่ง.” เมื่อถูกขอร้องให้ทรงอธิบายต่อไปอีก พระ
องค์จึงตรัสว่า คราบใดที่คนยังถูกผูกมัดและเผาถนอยด้วย
ความโลภ ความโกรธ ความพองพริ้ว ความนบนเขาชอ

ว่าเป็นไข้ทางจิตต์ใจ และไม่อาจที่จะนอนหลับเป็นสุขได้
 แม้เขาจะนอนบนที่นอนอันอ่อนนุ่ม มีคนคอยรับใช้ แวด
 ดล้อมไปด้วยรูป เสียง กลิ่น สัมผัส อันน่ารื่นรมย์ใจ. แต่
 บุคคลผู้มีศีลธรรมาจากความเจ็บไข้ทางจิตต์ใจ ย่อมอาจจะ
 นอนได้อย่างเป็นสุข แม้บนพนัก.

ความสงบที่แท้จริงนั้นมิได้อยู่ข้างนอก หากอยู่ภายใน
 ในจิตต์ใจของเราเอง การชำระจิตต์ใจให้สะอาดจึงเป็น
 หัตถมธุราณอันหนึ่งแห่งพระพุทธศาสนา. การชำระจิตต์ใจ
 นี้คือการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้
 เกิดการนองเลือดใดๆ มีแต่ นำความ ผิดๆ ความผิด
 ต่อกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้จักอดทนต่อความ
 คิดเห็นของคนอื่นมาแทน.

สมัยหนึ่ง เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จพระ
 พุทธดำเนินไปในระหว่างกรุงราชคฤห์กับเมืองนาถนทา มี
 ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ตามเสด็จ. พระองค์ได้ตรัสสอนภิกษุทั้งหลายว่า:

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ถ้าบุคคลเหล่านั้น
กล่าวร้ายตเตยนตถาคตกต พระธรรมกต พระสงฆ์
กต, พวกเธอไม่พึงโกรธเคืองขุ่นเค้นในเรื่องนั้น.

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! แท้จริงถ้าเธอโกรธ
เคืองขุ่นเค้น เมื่อคนอนกล่าวร้ายตเตยนตถาคตกต
พระธรรมกต พระสงฆ์กต. นั้น ย่อมขัดขวางความ
เจริญก้าวหน้าของเธอเอง.

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ยิ่งกว่านั้น, ถ้าเม
คนอนกล่าวร้ายตเตยนตถาคตกต พระธรรมกต พระ
สงฆ์กต เธอโกรธเคืองขุ่นเค้น แล้วเธอจะ
ตัดสินใจได้ว่า คำกล่าวของผู้นั้นจริงหรือเท็จ
เพียงไร ?

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เพราะเหตุนั้นแล ถ้า
ขอทคนอนกล่าวถึงตถาคต หรือพระธรรม, พระสงฆ์
ไม่เป็นความจริง. เธอจงอย่าขุ่นเค้น แต่จงมีจิตต์
ประกอบด้วยเมตตา ชำแ่งสิ่งที่ผิดให้เห็นว่าไม่ถูก

อย่างไร ?

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! แต่ถ้านอนกล่าว
สรรเสริญตถาคตก็ดี สรรเสริญพระธรรมก็ดี สรร
เสริญพระสงฆ์ก็ดี. เธอก็ไม่ควรจะกระหึ่มยินดีและ
เห่อเหิมในเรื่องนั้น.

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เพราะเมื่อเธอ กระหึ่ม
ยินดีและเห่อเหิม ในเมื่อผู้สรรเสริญตถาคต
สรรเสริญพระธรรม หรือสรรเสริญพระสงฆ์ นั้นย่อม
กิดขวางความเจริญก้าวหน้าของเธอเอง. เธอจงอย่า
กระหึ่มยินดีและเห่อเหิม เพราะเหตุนี้, จง
ขแรงให้เห็นสิ่งที่จริง — — —”

๕๕ ~~~~~
นเบตตวอย่างแห่ง ความอดทน พึงความคิด เห็นของมุนี
อนทางพระพุทธานุชาตนา.

คำสอนทางพระพุทธานุชาตนาอันนี้ เพื่อประโยชน์และ
ความดีวิเศษ ของมนุษย์ คือการประ กอบด้วย ความ เบ
พรหมทางจิตต์ใจ หรือพรหมวิหาร ๔ ประการ คือ :

๑. เมตตา ความมีไมตรีจิตต่อกัน ธรรมะข้อนี้ช่วยให้ใช้คุณธรรมคือไมตรีจิตแผ่ไปในหมู่สัตว์ทั้งปวง ไม่เลือกเผ่า, ชาติ และ คำนวณ. ความคิดนี้ของเวรชาสมาคมพยายามทั้งปวงย่อมถูกขจัดไป. ความโกรธเคือง ย่อมถูกถูกตัดทิ้ง.

๒. กรุณา ความเอ็นดูต่อผู้ประสบความทุกข์ทั้งปวง ธรรมะข้อนี้ดำรงไว้ซึ่งหลักแห่งความกตมกตเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำลายความเห็นแก่ตัว และเบียดเบียนความโหดร้ายซึ่งซ่อนอยู่ใน สันดานของ มนุษย์ให้ลดน้อยลงด้วยการทำให้ผู้อื่น.

๓. มุทิตา ความพลอยยินดี กับ ความสุขของผู้อื่น ธรรมะข้อนี้ทำให้เป็นอิสระจากความริษยาและนำไปสู่ความบริสุทธิ์.

๔. อุเบกขา หรือความวางเฉยไม่ติดในบุคคล. หน้าที่ของ อุเบกขา คือมองคนอื่นโดยไม่ลำเอียง.

สภาพ ของใจ ๓ อย่างที่ กล่าวแล้ว ในเบื้องต้น คือ

เมตตา กรุณา และมฤตา นน เป็นการมีส่วนร่วมในความ
รู้สึกสะท้อนใจ (อาเวค) ของผู้อื่น ส่วนอเบกขาข้อ ๕ กับ
คงบคคจากความคั่นเตนเกยวกับความรู้ สึก สะท้อนใจมา
สู่ความไม่ยดถออันดังบรณบ.

แม่พรหมวิหาร ๔ เหล่านี้ จะช่วยเหลื่อให้เกิดสันตภาพ
ของโลกได้อย่างมาก แต่ถ้านำมาปฏิบัติกัน ก็จะเป็น
เช่นเดียวกับยาซึ่งเก็บได้แต่ใจไม่ได้ใช้. มีคำกล่าวว่ โรค
นนเราไม่อาจ รักษาได้ ด้วยเพียง การอ่านช้อยาฉนั้นใด ใน
เรื่องทเกยวกับ หตถกรรม ทกต่างก เป็น ฉนั้นน เหมือน กัน.
สมเด็จพระ สัมมา สัมพุทธเจ้าทรง ประกาศ พระองค์ ว่เป็น
เพียงผู้สทาทางเท่านั้น. บคคจะต้องรับผิดชอบตนเอง.

บัดนี้เรามาถึงตอน สดท้าย ก็ทำอย่างไรจะ กำจัด
ความไม่จริง คืออวิชชาเสียได้. ได้กล่าวแล้วในเบองตน
ว่ อวิชชาเป็นต้นเหตุของ ความมุง ร้ายของ ผลาญ
กันและ ความวุ่นวายของโลก. เมื่อเกิด อวิชชา ก็ทำให้เกิด
ความทะยานอยากและกิเลสทุกชนิด. ในพระพุทศำสนา

ขอวิชาความไม่จริง มีคำจำกัดความว่าไม่รู้อย่าง
คือความจริงอย่างประเสริฐ & ประการ กล่าวคือ ทกซ์,
เหตุให้เกิดทกซ์, ความดับทกซ์ และทางที่นำไปสู่ความดับ
ทกซ์.

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ในการรู้อย่าง & นั้นเรา ย่อม
ทั้ง ๒ ด้าน คือด้านปฏิเสห: ทำอย่างไรจึงจะทำให้ดับทกซ์
ทั้งปวง (ทำลายความทกซ์) ได้, ด้านรับ: ทำอย่างไรจึง
จะบรรลุดมภาพอันแท้จริง หรือความดีช้วนรณดร.

เมื่อรู้อย่าง & ประการ มกคดย่อมไม่ค้นต้นใน
ความทกซ์ของตน เขาจะค้นหาต้นเหตุที่ก่อให้เกิดทกซ์
นั้น ซึ่งได้แก่ความทะยานอยากของเขาเอง แล้วพยายาม
กำจัดความทะยานอยากนั้นเสียด้วยการคุมวาจา, การกระทำ
ทำ และความคิดนึกให้เป็นไปในทางที่ถูก. คำว่าทางที่ถูก
ในที่นี้ ได้แก่ทางอันประเสริฐประกอบด้วยองค์ ๘ คือ ความ
เห็นชอบ, ความดำริชอบ, การเจรจาชอบ, การกระทำ
ชอบ, การเลี้ยงชีวิตชอบ, ความพยายามชอบ, การระลึก

ชอบ และการตั้งใจชอบ. ทางอันประเสริฐประกอบ
 ด้วยคุณ เป็นของจำเป็นสำหรับทุกคนตามภพชน.
 เพราะว่าแม่คนเดินถนนไม่ควรจะมีความเห็นผิด มีความ
 คาวผิด พดผิด และทำผิดเป็นต้น.

เพราะไม่ว่า ความจริงเรื่องความทุกข์ พร้อมทั้งคนเหตุ
 แห่งทุกข์ กับทั้งบรรดาจิตเหตุแห่งทุกข์ บางครั้งบุคคลมี
 ความต้องการจะนำความดีขึ้นมาดู แต่กลับนำความทุกข์
 มาแทนกัน. บุคคลยังเพิ่มความทะยานอยากและหัดบहिหัด
 ตาเติมความทะยานอยากนั้นให้เต็มมาก ชนเพียงใด เขาก็ขอ
 ความสุขของตนด้วยความทุกข์มากจนเพียงนั้น. เมื่อถึงมือ
 ปฏิบัติตามหลักความเห็นชอบ ดำริชอบ จนถึงการตั้งใจ
 ชอบแล้ว ก็จะเป็นเหตุให้ได้บรรลุปัญญาอันสมบูรณ์ หรือ
 การตรัสรู้, แล้ววิชชาความไม่จริงก็จะถูกทำลายไป
 เช่นกันกับความมืดยอมหายไปเมื่อแสงสว่างปรากฏ. และ
 เมื่อปัญญาทำหน้าที่ของมันแล้ว คัด, คัดงา, และความ
 ดองทางหมดคน ก็จะตามมาเป็นบริวารของปัญญา.

ในการศึกษาพระพุทธศาสนา เราเริ่มด้วยเสว
 ภาพ, คือเสวภาพในความคิด, เสวภาพในการตัดสินใจด้วย
 ตนเอง, เพราะเราได้รับสั่งสอนไม่ให้เชื่อในสิ่งใด ๆ ง่าย ๆ
 เพราะเหตุที่โดยนิตยพิง หรือเพราะเหตุที่มคาคถาว่าไวเช่น
 นนในคัมภีร์, หรือเพราะนำสืบต่อกันมาจากโบราณหรือ
 จากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่ง. ญาณทัตตนะ (ความเห็นประจักษ์
 ด้วยญาณ) ของตนเอง ภายหลังการพิจารณา และปฏิบัติ
 อย่างรอบคอบถกถวนแล้ว จะบอกเราได้ถึงความจริงนน.

อนึ่งในการปฏิบัติพระพุทธศาสนา เราเริ่มด้วย
 เสวภาพอีกเหมือนกัน โดยการทำให้เป็นอิสระระจาก
 ความเป็นทาสภายในหรือกิเลส จนกว่าเราจะบรรลุจุดหมาย
 ปลายทาง กล่าวคือการตรัสรู้.

ขอให้เราทั้งหลายผู้มาประชุมในที่นี้ จงแผ่ความ
 ปวารณาดี ความไม่ครัดครั้น ความกรุณา และความ
 พศยนิคเห็นอกเห็นใจไปยังสัตว์โลกทั้งปวง โดยไม่คำนึง
 ถึงเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ และศาสนา.

ผู้มีความทุกข์จึงมีความสุขเกิด
 ผู้มีความกลัวจึงหายกลัวเกิด
 ผู้มีความเศร้าโศกจึงยินดีเกิด.
 ขอสันติจงมีแก่สรรพสัตว์.

หมายเหตุ:— พระธรรมเทศนาเรื่องนี้ ท่านผู้วิพากษ์,
 ได้แสดงเป็นภาษาอังกฤษชื่อว่า “Buddhism And. The
 World Peace” เนื่องในการที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย
 ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดงานต้อนรับผู้แทนสหประชา
 ชาติ ในการประชุมส่วนภูมิภาคแห่งองค์การที่มีใช้ของ
 รัฐบาลกรุงเทพฯ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๓.

“อ. ตัณณกนิษฐ” แปล.

พระพุทธเจ้าทรงรู้จักโลก

มหากัณฐิกกาลวิธำขณา เวียนมาทวารอบรอบปี
วนเข็มนาฬิกาทวนความเป็นวนคล้ายวนประสูติ ตรัสรู้ และ
นิพพาน ของสมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ แห่งพระพุทธ
ศาสดา นละเพาะบดินนัยมหาพชิชชาเป็น ๒ วน คือ คำนวน
ตามประเพณีนิยมตก ณ วันท ๒๒ พฤษภาคม คำนวนตาม
ปักษีคณนาวัชตก ณ วันรุ่งขึ้น แม้เข็มนาฬิกาเทียบกับ
โบราณกาล สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ก็ปรากฏว่าในสมัย
นั้นได้มีพระวิธำขณาถึง ๓ วน อันนับว่ามากกว่าในปัจจุบัน
น.

วนวิธำขณาที่นิยมว่าเป็นวนสำคัญ ที่พระมหากษัตริย์
ในทางธรรมได้ประสูติ ตรัสรู้ และนิพพาน ตรงกันทง ๓
คราว นับว่าเป็นเหตุอัศจรรย์หาเดอมิได้หา เมื่อพิจารณา
ตามหลักพระพุทธศาสดาแล้วยังมีอะไรอื่นอีกอันสำคัญที่สุด

แฝงอยู่เบื้องหลังแห่งฉนวนเวदानัน เพราะดำฟังฉนวนดำชะอย่าง
เดียวคงไม่ทำให้พระองค์ได้ดื้ออะไร ผิดปรกคิไปจากฉนวนอื่น
ฉนวนฉนวนดำชะจะถือว่าอศัจจวรัย ก็ในฐานะเป็นเครื่อง
เตือนพระเกียรติ หรือแสดงให้เห็นบุญบารมี อันเกิดขึ้น
เพราะความอศัจจวรัย ออกขอหนึ่ง คือ ความอดุดำชะพยายาม
ก่อสร้างพระองค์เองให้เป็นพระพุทธเจ้า.

ความอศัจจวรัย คืออดุดำชะวรัยนี้ ประกอบด้วย
เหตุผล เพราะทำให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าของเรานั้นทรงได้
เพราะทรงทำเหตุไว้มากว่า ไม่ใช่ได้ดื้ออย่างด้อยๆ หรือโดย
บังเอิญ ทั้งเป็นการได้ดื้อที่ทุกคนอาจเจริญรอยตามได้ ด้วย
การมอดุดำชะวรัยจะประกอบคุณงามความดีให้เท่าเทียมกัน
พระประวัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเป็นตัวอย่างที่ดี
ของพุทธบริษัททั่วไป เพราะเป็นตัวอย่างที่ทำตามได้ แต่
ถ้าตรงกันข้ามคือไม่ปรากฏว่าพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญคุณ
ความดีอะไรไว้ ทรงได้ดื้ออย่างด้อยๆ แล้ว ก็จะเป็นการ
ชักจูงให้คนหวังผลโดยไม่ประกอบเหตุ หรือหวังให้ได้มา

ด้วยวิธีอันชวนอน ระวังขอ เพื่อให้เกิดผลบังเอิญ แบบนั้นบ้าง.
โดยเหตุที่พระพุทธเจ้าทำนายล่วงหน้าให้คนใช้สติปัญญาหาเหตุ
ผล ไม่เชื่ออะไรอย่างงมงาย คำสั่งสอนหรือแบบอย่างซึ่ง
พระศาสดาประทานไว้ จึงประกอบด้วยเหตุผลควรแก่การ
เพ่งพินิจของผู้ใช้ปัญญา.

เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ในการถือเอาพระ พุทธจริยา
เป็นเนติแบบแผน ในมัจฉาโลกาสน์เวียนมาถึง ณ บัดนี้
จึงจะได้นำพระพุทธคุณบทว่า โลกวิทู ซึ่งแปลว่า ทรงรู้
จักโลก มาพรรณนาเป็นลำดับไป.

การตรัสรู้ธรรมในพระพุทธศาสนานี้ กล่าวออก
อย่างหนึ่งคือการรู้จักโลก รู้เท่าทันโลกนั่นเอง ผู้ใดยัง
ไม่รู้จักโลก ไม่รู้เท่าทันโลก ผู้นั้นจะตรัสรู้ ธรรมหาได้
ไม่ บางคนอาจกล่าวว่าคุณใด เห็นผ่านพบเหตุการณ์ต่างๆ
ของโลกมากมาย จึงถือว่าเป็นผู้ จักโลกดีคนหนึ่งคง
พิจารณาตามหลักพระพุทธศาสนา คนที่เพียงผ่านพบเหตุ
การณ์ต่าง ๆ มากมายนั้นยังหาชื่อว่ารู้จักโลกไม่ เพราะคน

เราถ้าไม่ตายแต่ยังเด็ก มีอายุต้องกาดผ่านวัยไปมาก
 เพียงใดก็ใครเห็นความเป็นไปของโลกมากจนเพียงนั้น แต่
 ก็จะได้เห็นว่า การผ่านพบเห็นเช่นนั้น หาได้ทำให้บุคคล
 เป็นอิสระ พ้นจากความเบียดเบียนของโลกไม่ ความตะโมก
 เห็นแก่ได้ ความโกรธเคืองเคียดแค้น และความหลงใหล
 มัวเมาในเรืองของโลก ยังคงมีอยู่อย่างบริบูรณ์ และดู
 เหมือนว่า บางคนยังมักเดือดร้อนมากจน เป็นคนว่าถ้า
 ได้มาจึงชอบใจ ถ้าเสียอะไรเพียงเล็กน้อย เพียงใครทำ
 ข้ามของตนแตกหักเล็กน้อย ก็บ่นพึมพำได้หลาย ๆ วัน
 หรือบางคนเป็นคนหงุดหงิดโกรธง่ายยิ่งจน บางคนมีความ
 หวาดกลัวมากจน ไม่อยากฟังแม้คำว่าแก่ ๆ ตาย ๆ ทง ๆ
 ที่ตนเองก็ไม่อาจห้ามไม่ให้ ความแก่ความตายมาถึงตนได้.
 เมื่อเป็นเช่นนั้น แม้บุคคลนั้น ๆ จะได้ผ่านพบเหตุการณ์ต่าง ๆ
 มากากกล่าวหาว่ารู้จักโลก รู้เท่าทันโลก ตามคติแห่ง
 พระพุทธศาสดาไม่. จะเห็นได้ว่าแม้ในปัจจุบันนี้ มนุษย์
 ได้ศึกษาความเป็นไปของโลก เช่น ดิน น้ำ อากาศ วัตถุ

ชาติต่าง ๆ ตลอดจนความร้อ้น แดง และเลี้ยงเป็นต้น จน
 สามารถ ประดิษฐ์ เครื่องมือ อาวุธ ความ สะดวก ชนใด
 เป็นอันมากก็ตาม แมกระหนกยังมีถึงเวณตบอกเป็นอัน
 มากทมิฬนัยยังคนไม่พบ ยังต้องศึกษาต้งเกิดต่อไปอีก
 เรื่อย ๆ แต่การเบียดเบียนพรพยสัมมคติ และการทำสัง
 ครามประหัตประหารกัน มิได้ลดน้อยลง มีแต่จะรุนแรงยิ่ง
 ขึ้น ซึ่งแสดงว่าการเรียนรู ฏธรรมชาติต่าง ๆ ของโลกนั้น
 ถ้าไม่อาศัยหัตถกรรมทางจิตต์ใจเข้าประกอบแล้ว ก็ไม่ทำ
 ให้ผู้เรียนเป็นบูร จกโลก หรือรู้เท่าทันโลกได้เท่าควร
 ยังคงตกเป็นลูกมือของความโสมภ ความซุนเคืองเคียดรอน
 และความหลงผิดวอนเป็นกระแฉะของโลกอยู่ตามเดิม.

สมเด็จพระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย ทรงอุปต
 มาในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมอันจะทำให้ สัม พระองค์ใด โดย
 ง่าย แต่ทรงศึกษาโลกในแง่แห่งความร้เท่าทัน จึงเท่า
 กับว่าพระองค์ได้ถอยออกไปมองโลกห่าง ๆ ให้เห็นชัด หรือ
 ย่อโลกทั้งโลกให้เล็กลง ดังที่กล่าวไว้ว่าดูจางผดมะขาม

โอบอ้อมอารี แม้ทำการงานในทางโลกก็เจริญในการงานนั้น
 เป็นทนายมนับถือของคนทั่วไป ไม่เสื่อมเสียชื่อเสียง. กุณิสดิ
 ผู้ตกกตัญญูในโลก จำเป็นจะต้องรู้จักโลกพอสมควร
 แม้ไม่มากเพียงแต่รู้ไว้สำหรับประกอบตนให้เจริญทางโลก
 ไม่เป็นคนมากไปด้วยความกตัญญู ไม่เหยิงในคราวเฟื่องฟู
 ไม่ซบเซาหดหู่ในคราวตกอับ ก็นับว่าฉลาดประโยชน์ได้.
 วิชิตดงายๆ สำหรับการรู้จักโลกคือ พิจารณาให้
 เห็นความเป็นจริงไม่เที่ยงไม่ยั่งยืนของสิ่งทั้งหลายน เมื่อโลก
 มีความแปรปรวนเป็นลักษณะ ก็ควรจะรู้เท่าทันความแปร
 ปรวนนั้น อย่าปล่อยให้หมดความหมายไปในข้อเสียดังเกียจด้วยคำ
 อย่าหลอหลอกแต่เหมือนมอดปัดๆ ในคราวที่เสื่อมด่างเสื่อมยศ
 ถูกลินทาและได้รับทุกข์ ก็รู้เท่าทันไม่ปล่อยให้ความกต
 ญูมาเผาจนถึงไม่เป็นอันกินอันนอน แต่ความเป็นไป
 ของโลกนั้น ย่อมมีความดับขึ้นอยู่เหิงตุมๆ คอนๆ ถ้า
 เราเรารู้เท่าเรารู้ก็ปล่อยให้โลกอยู่ไปข้างเดียว โดยเราเป็น
 เพียงผู้ดู เมื่อใดเราเผด็จเข้าไม่ยุ่งด้วย เมื่อนั้นเรารู้โลกไม่

เห็นหนิด จึ่งอยุ่เกิดมาจำเ็นจะต้องเกี่ยวข้งกับโลก
 แต่ถาเราเกี่ยวข้งของดวยอย่างรุ ทนแถว เราจักอยู่อย่าง
 ด้บายยัง แม้ในท่ามกถางแห่งความยังยากน. พระพุท
 ธ์ของเราทางหถายนน มิได้ตรัสมาแต่โลกอื่น มาตรัส
 ฐในโลกลงเต็มไปดวยเรื่องย่ง ๆ หนึ่ง พระองค์อาจหา
 ความด้ได้ในความทกข์ อาจบรรทมอย่างผาสุกได้บนผ้า
 ทปูเหนือพนดินอนแถกระแถง อาจหาความด้ได้ในท่าม
 กถางเสียงเฮดอง. บางครั้งบางคราวผาสุกมากถาจวง
 จาบดวยก้อยคำอนชาดความเคารพ พระองค์ก็นำก้อยคำ
 นนมาแปดความด้ใหม่ให้เบ็นไปในทางด้ แล้วนำไปสอน
 กนทพดหยาบนนเอง นพอเทียบได้กับไม้ดอกบางชนิด
 แม้เกิดในกองขะหรือของได้ใครกอน ๆ แต่ก็อาจด้ด้ต้น
 ให้สงวนเหนือกองขะนน ในเวดาเผดตดอกกด้กถนหอม
 ตางจากกถนของขะ หรือเทียบดวยดวงอาทศยเมอด้อง
 แถ้งตองนาทะเจอนมรตเคม ก้มได้เฝ้าเขาเทอดดอยชนไป
 ดวย คงเฝ้าให้ดอยชนไปเพราะนาบรตค อนุมาเทถาน

นำมาใช้ประกอบการประพฤติธรรมได้ ผู้อยู่ในโลก ถ้า
รู้จักหรือรู้เท่าทันโลกแล้ว ก็จะหาประโยชน์จากโลกได้
เต็มอ และวิธีหาประโยชน์นั้น พระบรมศาสดาได้ทรงวาง
แนวคำสอนไว้แล้วเป็นการหาของดีจากของไม่ดีนั่นเอง.

ผู้ทรูจักหาของดีจากของไม่ดีได้ เช่นรู้จักถือเอา
ตำราจากเรื่องที่ไม่เป็นสาระ รู้จักหาประโยชน์จากสิ่งที่ไม่
เป็นประโยชน์ ย่อมเป็นผู้รู้จักใช้ความดีของตน เอาชนะ
ความไม่ดีของคนอื่น อาจกลับใจศัตรูให้มาเป็นมิตรได้ด้วย
คุณธรรม และอาจประคับประคองตนออกนอกลบเองมาจาก
ความเป็นผู้รู้จักหรือรู้เท่าทันโลก ดังกล่าวแล้ว.

เมื่อกฎาโดยรวบรัด โลกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ
เป็นส่วนวิภก และส่วนจิตตังใจ และเมื่อขยอกลงอีกก็เหลือ
เพียงจิตตังใจ ดังจะเห็นได้ว่าในเวลาดับต้นท เป็นขณะท
จิตตังใจไม่คิดนึก โลกนทงโลกก็ไมมีความหมายอะไร แม
มกเหมือนไม่ม ต่อเวลาดับต้นท จิตตังใจเริ่มคิดนึกต่อไป ถึง
ทงปวงจึงมีความหมาย เมื่อขยอโลกทงโลกให้มาเหลือเพียง

จิตใจแล้ว การรู้จักโลกก็คือการรู้จักพิจารณาให้จิตใจ
 ของตน และควบคุมไว้ในทางที่ถูกต้องได้. แม้คุณธรรม
 ของคนจะเห็นได้จา^๑ จำเป็นสำหรับมนุษย์ทั่วไป เพราะผู้
 ใดก็ตาม ถ้าไม่รู้จักควบคุมจิตใจของตนให้เป็นไปในทำ
 นองของธรรมแล้ว ก็จะประกอบกระทำแต่ในทางที่ผิด มี
 แต่ความเสื่อมมาโดยส่วนเดียว.

สมเด็จพระบรมศาสดาผู้ทรงรู้จักโลก และรู้เท่าทัน
 โลก ทรงหาสาระได้จากเรื่องของโลกซึ่งไม่มีสาระ ทรง
 อบรมพระหฤทัยของพระองค์ให้บริสุทธิ์สะอาด พ้นจาก
 ความเป็นทาสของกิเลส ได้ประสพ ตรัสรู้ และนิพพาน
 ในวันวิสาขบูชา ณ มณฑลคัสมีย มีพระจริยาอันงดงาม ควร
 แก่การกราบไหว้บูชา และถือเป็นแบบอย่าง เมื่อวันเชนน
 เวียนมาถึง จึงควรที่ศาสนชนจะพึงระลึกถึงพระพุทธคุณแล้ว
 ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามพระพุทธรายานัน^๒ ๆ อันจักเป็น
 ไปเพื่อความสุขความเจริญตนกาลนาน.

หมายเหตุ :- เป็นบทความพิเศษเนื่องในวันวิสาขบูชา

ศาสนาในธรรมชาติ

พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า พระองค์หรือพระพุทธเจ้า
องค์อื่น ๆ จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม สภาพธรรมยังคงมีอยู่
แล้วโดยปรกติ เป็นแต่ว่าผู้ที่เห็นพระพุทธเจ้า เป็นผู้คน
พบกฎแห่งสภาพธรรมนั้น ๆ แล้วเข้าใจถึงสัจธรรม. น
ับเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนานั้นแท้จริง
ก็คือความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในธรรม
ชาติหาใช่เรื่องที่พระพุทธเจ้า ตกแต่งประ
ดิษฐ์คิดขึ้นใหม่ไม่ เพราะฉะนั้นเราจึงไม่รู้ลึกแต่ถ
อะไร ในข้อที่พระพุทธานุญาตจะกล่าวถึง ๒ พันปีเศษ แต่
นักวิทยาศาสตร์แม้ในสมัยปัจจุบันก็ได้ศึกษาแล้วพากันนับ
ถือและยกย่องศาสดานี้ไว้อย่างสูง.

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราประสบพบปะ หรือได้ยินได้ฟัง

ของมันเองอยู่ต่อทุกคนตลอดเวลา โดยไม่ลำเอียง
อย่างไรเลย.

เรื่องธรรมะหรือศาสนา คือคำสอนใจนั้นก็เช่น
เดียวกัน มีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่างแจ่มชัดแล้ว แต่เรามอง
ไม่เห็น หรือไม่เข้าใจอะไรเลย ก็เพราะเราไม่มีความดำ-
มารกพอจะเห็นหรือเข้าใจมันเอง โดยตะเพาะมันเกินกว่า
วิทย์ คงเห็นแจ่มแจ้งในเรื่องนี้มาก คลื่นวิทยุที่ส่งจาก
สถานต่างๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมงนั้น แท้จริงก็มากระทบ
กระแทกเราและผ่านหูเราตลอดเวลา แต่เราก็ไม่ได้
ยินจนกว่าจะเปิดวิทยุรับให้ถูกกับขนาดของคลื่นต่างๆ
นั้น คลื่นธรรมะก็มากระทบกระแทกเราอยู่เรื่อยๆ
เหมือนกัน แต่เรายังไม่เห็นธรรมะ จนกว่าเราจะได้
ปรับปรุงเครื่องรับวิทยุ คือจิตใจของเราให้สามารถ
รับคลื่นธรรมะได้.

มะม่วงผลหนึ่งวางอยู่เบื้องหน้าเรา นักเศรษฐิจ
อาจมองไปในแง่ที่ว่า ทำอย่างไรจะเก็บมะม่วงไว้กินได้ทุก

ฤๅโดยไม่ว่า ทำอย่างไรจะจัดปัญหาการชนตั้งให้เรียบร้อย
 เพื่อสะดวกในการส่งมะม่วงไปขายในถิ่นที่หาผลไม้นั้นได้
 ยาก. นักวิทยาศาสตร์อาจตั้งปัญหาบางอย่างๆ ให้เราตอบ
 ว่า ผลไม้คืออะไร ถ้าเราตอบว่า คือสิ่งที่ต้นไม้
 ผลิตมาใช้กินเป็นอาหารได้บ้างไม่ได้บ้าง เขาก็คงจะ
 ย้อนถามเราต่อไปว่า ใบและดอกก็เป็นสิ่งที่ต้นไม้
 ผลิตมาใช้เป็นอาหารได้บ้างไม่ได้บ้างเหมือนกันไม่ใช่
 หรือ คำของท่านดูไม่ทำให้ผลไม้กับใบไม้และดอก
 ไม้ต่างกันเลย. ถ้าเราชักให้เขาอธิบายให้ฟังบ้าง
 เขาก็คงตอบว่าๆ แต่ฟังยากว่า ผลไม้มันก็คือรังไข่
 ที่สกของต้นไม้หรือเมล็ดพืชของต้นไม้ ซึ่งประกอบ
 ด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ตัวเมล็ดพืชกับสิ่งที่
 ปกคลุมหุ้มห่อเมล็ดพืชที่เรียกว่าเพอริคาร์ป เพราะ
 ฉะนั้นแหละเรารู้ว่าเรากินเนื้อมะม่วงนั้น ในทางวิทยา
 ศาสตร์เขาถือเพียงว่า เรากินสิ่งที่มันเป็นเปลือกหุ้ม
 เมล็ดพืชของมะม่วงเท่านั้น. แต่ถามะม่วงนั้นวางขาย

ของหน้าคนหิว เขาก็คงจะไม่เสียเวลาคิดว่า จะดำเนิน
ทางเศรษฐกิจอย่างไร หรือทางพฤษศาสตร์จะจัดเข้าในไม
ดกใดไหน เกิดมาจากใช้ซึ่งมีการผสมระหว่างเกสรในดอก
หรือในข้ออย่างไร เขาจะคิดเพียงว่า ถ้าเราได้กินมะม่วง
ก็คงพอบรรเทาความหิวลงได้บ้าง.

ในทางธรรมะ มะม่วงนั้นมันประกาศตัวของมัน
เองว่า มันเป็นทั้งผลที่ผลิดมาจากต้นไม้ และเป็น
ทั้งเหตุที่จะให้ต้นไม้เกิดขึ้นจากมันได้อีก ถ้าไม่ตอ
งการให้มันเกิดก็ต้องทำลายพืช หรือเมล็ดที่จะเพาะ
ขึ้นเสียให้หมดสิ้น ออกข้อหนึ่งซึ่งสำคัญที่มันประกาศ
ตัวเอง. คอมันไม่เที่ยงถาวร หรือเป็นตัวตนอะไร
เลย ใครจะถือว่ามันเป็นของใครหรือไม่ถือ ใครจะเก็บ
ไว้ได้เด่น หรือจะกิน หรือจะทะเลาะแย่งกรรมสิทธิ์กัน มัน
ก็คงเป็นกลาง ๆ ของมันอยู่อย่างนั้น และตั้งทเถียงสำหรับ
มันก็คือความไม่เที่ยง ใครไม่กินจะปล่อยให้มันแก่เน่าหรือ
เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ เพราะฉะนั้น ถึงแม้มันจะ

เป็นมะม่วง มันก็มีลักษณะที่ทั่วๆ ไปคือไม่เที่ยงแท้
 ถาวร ไม่คงทนอยู่ได้ และไม่ใช่ว่าตัวมัน เหมือน
 กับสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่มะม่วง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นคน
 เป็นสัตว์ เป็นรถยนต์ เป็นตึก เป็นกระท่อม และ
 เป็นสิ่งที่ใครจะรักที่สุด หรือชังที่สุดก็ตามที มัน
 เตือนทุกคนที่เดินผ่านไปมาว่า แม่ท่านก็เหมือนกับ
 มันก็จะต้องลงสุดท้ายด้วยความคงอยู่ไม่ได้ ต้อง
 เปลี่ยนแปลงแตกสลายไป ท่านจะเป็นเศรษฐีร่ำรวย
 สักเพียงไร จนล้มตัว ล้มตาย แต่ความล้มตัวหรือ
 ความลำพองใจนั้น ก็ไม่ทำให้ท่านพ้นจากความแก่
 และความตายได้ ท่านจะกำลังหลงละเมอเพื่อพลึง
 ใครสักคนหนึ่ง จนไม่เป็นอันกินอันนอนหรือท่าน
 กำลังกลุ้มใจเพราะไม่สมหวัง สิ่งที่ท่านอยากได้นั้น
 มันก็เป็นกลางๆ จะต้องเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกับ
 มันและตัวท่านเอง ท่านจะปล่อยให้ความอยากความ
 ทะยานมาเป็นเหตุก่อความทุกข์ทรมาน กลุ้มอก

กลุ้มใจให้แก้ตัวท่าน แล้วแทนที่ท่านจะค้นหา
 ต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นว่า มันเกิดจากความโง่ความ
 ออยากความทะยานของท่านเอง ท่านกลับไปโทษสิ่ง
 นนสิ่งนั้น หรือคนนั้นคนนั้นก็ตาม ท่านกับฉันก็คงมี
 ลักษณะลงรอยกันได้แฉ่งหนึ่ง คือเรากำลังเปลี่ยนแปลง
 ไปทุกขณะ.

กล่าวมาดังเพียงฉบับนี้หาอาจเกิดชนทนทว่า มะม่วง
 มันบอกเราอย่างนั้นจริง ๆ หรือ หรือว่าเรานึกเอาเอง
 ว่าเป็นเรื่องนึกเอาเองแล้ว จะนึกอย่างไรก็ไม่ได้แล้ว
 เราจะต่างอะไรกับนกกับคนเรื่อย ๆ เฉื่อย ๆ ไปตาม
 อารมณ์ ในข้อนี้ เรามีทางทำความเข้าใจอยู่ ๒ ประการ
 คือแม้การอ่านหนังสือเราคนก็เอาเอง เป็นแต่เราวางระเบียบ
 ไว้ให้นึกอ่านได้เหมือนนกนกลาย ๆ คนเท่านั้น พอเห็น
 ลักษณะของตัวหนังสือเราคนก็เห็นแจ่มเรื่องตรงกัน คราว
 นึกถึงเรื่องธรรมะ พระพุทธเจ้าได้พยายามชี้ให้
 เห็นลักษณะที่เหมือนกันของสิ่งทั้งปวงในโลกนี้ ไม่

ว่าคนสัตว์ ต้นไม้ ภูเขา หรือเครื่องมือเครื่องใช้ใดๆ
 ซึ่งอาจต่างกันในรูปแบบลักษณะและประโยชน์ แต่ก็
 เหมือนกันอยู่บางอย่างคือ ไม่เที่ยง ไม่ทนอยู่ได้
 และไม่ใช้ตัวตน และการอ่านทางธรรม เราจะต้อง
 อ่านบุคคลและเหตุการณ์ทุกอย่าง ซึ่งไม่มีตัวหนังสือบอก
 ไว้ให้อ่านออกอย่างเป็นประโยชน์จริงๆ ซึ่งเราอาจอ่าน
 ตรงกันได้หมด ในหมู่บุคคลผู้ได้ทำความเข้าใจตามคำสอน
 ของพระพุทธเจ้าแล้ว. ประการที่สอง เราอาจหาเหตุผล
 เพื่อเจตนาปัญหาข้างต้นได้อีกไปอีก แต่จะต้องตั้งปัญหา
 ซ้อนขึ้นมาว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสดกษณะที่เหมือนกัน
 ของสิ่งทั้งหลาย ให้เราอ่านได้ออกเหมือนกันเช่นนั้นแล้ว
 เราจะมิกลายเป็นบุคคลที่ว่า อะไรก็แล้วแต่พระพุทธ
 เจ้าจะให้เราคิดให้เราเห็นอย่างนั้นหรือ ถ้าเป็นอย่างนั้น
 ที่เราว่าเราอ่านความจริงออก จะมิกลายเป็นว่าเรา
 จำกัตัวเราเอง ให้อยู่ในกรอบที่พระพุทธเจ้าตรัส

สอนไว้เท่านั้น แล้วโน้นเราจึงจะเป็นตัวของตัวเรา
เองได้เล่า. ทางที่ง่ายที่สุดในการตอบปัญหา^๕ ก็
เรามาพิจารณากันดูว่า ที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้
เราอ่านสิ่งต่าง ๆ อย่างนั้น เป็นจริงตามที่ทรงสั่งสอน
หรือไม่ ถ้าเป็นจริง ก็แปลว่าพระองค์ได้ชี้ให้เรา
เห็นความจริง เมื่อเราเห็นความจริงด้วยตัวเอง เรา
ก็ชื่อว่าเชื่อตัวเราเอง และเป็นตัวของตัวเองอยู่แล้ว
พระพุทธเจ้าทรงเป็นเพียงผู้ชี้ความจริงให้เท่านั้น.

ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ความจริง ถ้าสิ่งที่เราอ่าน
นั้น เราอ่านความจริงของมันได้ออก เราก็จะเป็นคนที่
สว่างด้วยเหตุผล เราอาจทำงานทุกอย่างที่แม่ใหญ่ได้
แต่เราจะไม่แบกงานนั้นไว้ในจิตใจ จนถึงกับหนักเหว
เกิน ถ้าประสพความไม่สำเร็จก็จะไม่รู้ สักแปดกเพราะเราอ่าน
ความจริงของทุกสิ่งออกแล้วว่า มันเป็นเพียงกระบวนการ
อันหนึ่ง ซึ่งเช่น ๆ ดัง ๆ ไม่คงที่ ใครอยากมากก็ทุกข์มาก

เมื่อเป็นเช่นเรานักจะทำงานได้ด้วยความรู้สึก ว่า ทำตาม
หน้าที่ เราจะทำได้เท่าที่จะทำได้ แต่เราจะไม่หลุดอกตัว
เราเองด้วย ด้วยการยึดถือเป็นจริงเป็นจังกับสิ่งต่างๆ มาก
เกินไป.

พิมพ์ทร.พ. บริษัทศึกษาธรรมดา จำกัด ถนนวรจักร พระนคร
นายสมทรง ธรรมดา ผู้พิมพ์ โฆษณา ๒๐ มีค. ๕๔